

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJOS BIBLIOTEKOS VEIKLOS 2005 m.

A T A S K A I T A

Dokumentų fondai ir skaitytojai. Lietuvos mokslų akademijos bibliotekos fondą 2005 m. gruodžio 31 d. sudarė 3.772.391 egz., iš jų 261.394 s. vnt. rankraštinių dokumentų.

2005m. bibliotekos Pagrindinis fondas papildytas 36.962 fiz. vnt. naujai gautų dokumentų: 30.596 fiz. vnt. spaudinių ir 6.366 fiz. vnt. rankraščių.

Per ataskaitinius metus sukomplektuota 11. 876 egz. lietuviškų spaudinių, iš jų 3.955 gauti kaip privalomasis egzempliorius.

2005 m. bibliotekos fondai papildyti 17.634 egz. užsieninių leidinių. 2005 m. buvo užprenumeruoti 497 pavadinimai užsieninių mokslinių periodinių leidinių už 1.284.000 Lt. Iš 517 mainų partnerių užsienyje mainais gauta 6.411 egz. leidinių už 367.684,92 Lt, o išsiųsta 8.876 egz. už 113.121,86 Lt. už pastarųjų leidinių išsiuntimą paštui sumokėta 81.272,51 Lt. 2004 m. 1.699 egz. spaudinių gauta kaip labdara ir dovanos.

Lietuvos mokslų akademijos bibliotekos rankraštyne sukomplektuoti keturi nauji fondai: Viktoro Ruokio -F375 , Prano Kulikausko- F376, Reginos Kulikauskienės- F377, Petro Vasinausko- F378.

2005 m. bibliotekoje toliau buvo kaupiami dokumentai netradicinėse laikmenose. 2005 m. gruodžio 31 d. kompaktinių diskų kolekcijoje buvo 236 egz., per metus jų sukomplektuota 35vienetai.

2005 m. bibliotekos skaitytojai galėjo ir toliau naudotis prenumeruojamomis duomenų bazėmis.

Kartu su kitais Lietuvos mokslinių bibliotekų asociacijos (LMBA) nariais 2005 m. prenumeruojame dvi DB:

1. *EBSCO* - šioje bazėje galima rasti pilnus straipsnių tekstus, referatus, bibliografinius duomenis. Baze galima naudotis ir savo darbo vietoje, slaptažodį praneša bibliografijos skyriaus darbuotoja.
2. *ProQuest* , kur galima rasti verslo, finansų, humanitarinių, socialinių, gamtos, technikos bei medicinos mokslų visateksčių žurnalų, disertacijų duomenų bazę. Duomenų baze galima naudotis tik iš registruotų kompiuterių (kaip bibliotekoje taip ir instituteuose). Slaptažodžio nereikia.

Lietuvos mokslų akademijos biblioteka kartu su KTU, VU, VGTU, VDU, KU pradėjo dalyvauti Mokslo programos projekte „*Lietuvos mokslo ir studijų informacijos poreikių tenkinimas mokslinių tyrimų plėtrai pritaikant visatekstes duomenų bazes*“. Iniciatorius – KTU. Pratęstas finansavimas *IEEE/IEL* duomenų bazės įdiegimui ir 2006 m. vartotojai ras naujausius pasaulinės elektrotechnikos, elektronikos ir kompiuterių mokslų duomenis. Galės pasinaudoti Institute of Electrical and Electronics Engineers (IEEE) ir Institution of Electrical Engineers (IEE) leidžiamais žurnalais, mokslo darbais, konferencijų medžiaga ir standartais nuo 1988 metų, o pavieniais leidiniais nuo 1950 metų. Duomenų baze galima naudotis tik iš registruotų kompiuterių. (Lietuvos mokslų akademijos bibliotekoje bei VU TFAI, MII, Fizikos bei Lietuvos energetikos instituteuose). Duomenys pastoviai atnaujinami ir plečiamos pasinaudojimo galimybės.

Biblioteka naudoja *Zentralblatt MATH* duomenų bazę, kurios prenumeratą 2004 m. apmokėjo DFG (Deutsche Forschungsgemeinschaft). Gauta nemokama prieiga iki 2006-12-31.

2005 m. biblioteka vėl kreipėsi į DFG (Deutsche Forschungsgemeinschaft), prašydama apmokėti *Springer LINK* duomenų bazės prenumeratą. Gauta nemokama prieiga 2005-2007 m. *Springer LINK* - tai viso teksto dokumentų duomenų bazė, kurią sukūrė mokslo leidykla *Springer Verlag* ir su ja siejamos kompanijos. Bazė iš viso jungia

per 1 200 pavadinimų žurnalų. Vartotojai gali naudotis tik Springer leidyklos žurnalais (500 pavadinimų) iš informatikos, ekonomikos, matematikos, medicinos, fizikos, chemijos, ekologijos ir aplinkotyros, inžinerijos ir kt. mokslų krypčių.

LMBA baigia derybas ir pasirašomas sutartys dėl *Kluwer*, *Blackwell* ir *AMP Package* duomenų bazių prenumeratos. Mūsų bibliotekos vartotojai taip pat galės jomis naudotis.

Mainų partneris suteikė prieigą prie *MathSciNet*, kurią sudaro 3 bazės: *The Mathematical Reviews Database*, *Mathematical Reviews* ir *Current Mathematical Publications*.

Duomenų baze galima naudotis tik iš vienintelio registruoto kompiuterio Lietuvos mokslų akademijos bibliotekos skyriaus Matematikos ir informatikos institute.

Kai kurie knygų mainų partneriai informuoja mus, kad jų leidiniai nebeišeina įprastinėje laikmenoje arba paraleliai leidžiamas spaudinys ir suteikiama prieiga prie el. versijos. Mainais už mūsų siunčiamas publikacijas partneriai suteikia galimybę naudotis elektroniniais dokumentais. Informacija apie tokius pasikeitimus perduodama Knygų tvarkymo ir katalogų skyriui, o pastarieji pažymi bibliotekos elektroniniame kataloge.

2005 m. skyrius iš mainų partnerių gavo 9 kompiuterinius leidinius CD ROM.

2005 m. Lietuvos mokslų akademijos bibliotekoje buvo 16.477 registruoti skaitytojai, iš jų 176 iš užsienio šalių: Lenkijos-122, Baltarusijos – 29, Vokietijos -5, Rusijos- 4, JAV- 3, Ukrainos-3, iš Čekijos, Italijos, Didžiosios Britanijos, Izraelio, Suomijos, Šveicarijos, Slovakijos, Estijos, Latvijos, Japonijos – po vieną.

Skaitytojai bibliotekoje apsilankė 125.962 kartus, jiems išduota 801.754 egz. dokumentų iš bibliotekos fondų bei per tarpbibliotekinį abonementą iš kitų šalies ir užsienio bibliotekų. 2005 m. per tarpbibliotekinį abonementą išduota 2.489 egz. dokumentų, gauta 1.588 egz.

Ataskaitiniais metais vartotojai per internetą 55.278 kartus kreipėsi į bibliotekos elektroninį katalogą ieškodami reikiamos informacijos.

2005 m. biblioteka 9-iuose savo skyriuose mokslo institutuose aptarnavo 1.897 skaitytoją, apsilankyta 46.707 kartus ir išduota 133.077 egz. dokumentų.

Spaudinių ir rankraščių tvarkymas. 2005 m. gruodžio 31 d. bibliotekos elektroniniame kataloge (atspindimi visi dokumentai, išskyrus rankraščius) buvo 144.322 įrašai.

Lietuvos mokslų akademijos bibliotekos rankraščių kataloge – 35.589 įrašai.

Mokslo publikacijų duomenų bazėje- 17.027 įrašai.

Bendrame mokslo institutų bibliotekų kataloge- 38.244 įrašai.

2005 m. bibliotekos Knygų tvarkymo ir katalogų skyrius sukatalogavo 20.268 pav. spaudinių, susistemino 14.027 pav., sudalykino 6.181 pav. dokumentų.

Rankraščių skyrius 2005 m. į skyriaus elektroninį katalogą įrašė 9.240 įrašus (visų sutvarkytų dokumentų bibliografiniai aprašai). 2005 m. skyriuje buvo baigtas tvarkyti Vytauto Sirijos Giros fondas –F349, aprašyta 363 vnt. rankraščių ir Z.Kuzmickio fondas- F319, 100 vnt. Toliau buvo tvarkomas A.Raulinaičio fondas – F322, aprašyta 636 rankraščių.

Retų spaudinių skyrius į elektroninį katalogą įvedė 1131 senųjų leidinių aprašus, aprašyti 351 vnt. senųjų atvirukų, jų skenuoti vaizdai patalpinti elektroniniame kataloge.

Senosios periodikos skyrius elektroninį bibliotekos katalogą papildė 724 pav. lietuviškų periodinių leidinių ir 1.200 pav. autoreferatų, perduodamų Fondų saugojimo ir aptarnavimo skyriui, įvesta 4.622 egz. periodinių leidinių, gautų iš Lietuvos nacionalinio muziejaus bibliotekos.

2005 metais bibliotekos informacinių sistemų skyriaus pagrindinis darbas, buvo informacinės sistemos ALEPH versijos 14.2 keitimas nauja, 16 versija.

Publikacijų duomenų bazės sudaryme, kurį koordinuoja Informacinių sistemų skyrius, 2005 m. dalyvavo 37 Lietuvos mokslo institutai: 26 institutai savo publikacijas į

PDB įrašo patys, o 9 institutų publikacijas pagal jų paraiškas įrašė Lietuvos MA bibliotekos Informacinių sistemų skyrius. 2005 m. į PDB įvesta 5164 įrašų.

Informacinių sistemų skyrius koordinuoja ir institutų bibliotekų elektroninių katalogų sudarymą.

2005m. bendrajame institutų bibliotekų kataloge buvo atspindėti 20 institutų bibliotekų fondai.

Biblioteka išleido:

1. Lietuvių kalbotyra 1996-2000: literatūros rodyklė (sudarė S. Dagienė).
2. Teodoras Grotusas, 1785-1822: bibliografija (sudarė J. Kulikauskienė).
3. Kolesinskienė Nijolė, Sasnauskaitė Giedrė. *Publikacijų duomenų bazė: bendroji sudarymo metodika.* - Kaunas, 2005.
4. Bibliotekos darbuotojai paskelbė 38 mokslinius straipsnius ir kitas publikacijas šalies ir užsienio spaudoje.

Parengta spaudai:

1. Teodoras Grotusas: literatūros rodyklė (parengė J. Kulikauskienė).
2. Lietuvos mokslų akademijos biblioteka 2003-2004 (Bibliotekos metraštis).
3. Lietuvos mokslininkų disertacijos 1969-1979: bibliografijos rodyklė (parengė B. Railienė, V. Juodėnienė, S. Drobenka, R. Pukėnienė, G. Miknienė).
4. Akademikas Bronius Grigelionis : bibliografinė rodyklė / sudarė A. Ališauskienė. Rodyklę išleido Matematikos ir informatikos institutas.
5. I. Blažienė kartu su K. Borutos dukra E. Makariūniene parengė literatūros rodyklę, skirtą K. Borutos 100-osioms gimimo metinėms.
6. A. Putelienė parengė bibliografinę rodyklę J. Krištopaičio 75 metų jubiliejui.

2005 m. bėgyje bibliotekoje buvo rengiamos dar 6 įvairios bibliografinės rodyklės.

2005m. bibliotekos centriniuose rūmuose buvo surengta 17 teminių parodų, iš jų 9 personalinės: akademikams: J. Kuliui, J. Lankučiu, A. Kudziui, J. Poželai; nariams korespondentams: E. Užpurui, V. Ruokiui, prof. V. Vitkauskui.

Bibliografijos skyrius parengė 11, Rankraščių - 2, Retų spaudinių - 1, Užsienio leidinių komplektavimo – 1, skyriai instituteuose - 2.

Išsiskyrė teminės parodos, skirtos Karaliaučiaus 750-mečio jubiliejui ir Didžiojo Vilniaus seimo 100-mečiui. Pastarosios atidaryme dalyvavo Lietuvos Respublikos seimo pirmininkas A. Paulauskas.

Šešios teminės parodos buvo surengtos bibliotekos skyriuose mokslo instituteuose.

Dalyvauta konferencijose. Bibliotekos darbuotojai dalyvavo konferencijose:

Latvijos akademinių bibliotekų asociacijos jubiliejinėje konferencijoje mokslinė sekretorė L. Kairelienė perskaitė pranešimą „ Lietuvos mokslų akademijos bibliotekos tarptautinis bendradarbiavimas“.

Baltarusijos nacionalinės mokslų akademijos centrinės mokslinės J. Kolaso bibliotekos 80-mečiui skirtuose renginiuose dalyvavo J. Marcinkevičius ir R. Cicėnienė.

R. Cicėnienė skaitė pranešimą apie bibliofilo Jurgio Elisono korespondenciją Panevėžyje vykusioje konferencijoje „Rankraštinis paveldas Lietuvos kultūroje ir istorinėje atmintyje“. Prahoje vykusioje konferencijoje *INFORUM 2005: 1 th Conference on Professional Informatikon Resorces (Inforum 2005: profesionalūs informacijos šaltiniai)* skaitytas R. Cicėnienės ir N. Klingienės (Matematikos ir informatikos institutas) parengtas pranešimas *Endangered Cultural Heritage: Problems and Solutions (Nykstantis kultūros paveldas: problemos ir jų sprendimai)*.

Liepojoje vykusiame Šiaurės-Baltijos šalių bibliotekininkų kongrese B. Railienė perskaitė pranešimą „*User education ir research libraries*“ (*Skaitytojų mokymas mokslinėse bibliotekose*); Mokslo istorikų ir filologų konferencijoje SCIENTIA ET HISTORIA 2005 (*Mokslas ir istorija 2005*) perskaitė pranešimą „*Pirmasis chemijos vadovėlis Vilniaus universitete*“; XIII pasaulio lietuvių mokslo ir kūrybos simpoziume Vilniuje – panešimą „*Lietuvos mokslininkai monografijose*“ ir kartu su J. Kulikauskiene

parengė pranešimą *How much Theodor Grotthus is known in Lithuania?*(„Kiek Teodoro Grotuso vardas žinomas Lietuvoje?“) Vilniuje vykusiai T. Grotusui skirtai konferencijai.

Mokslinėje konferencijoje „*Laikinas Vilniaus Lietuvių Komitetas(1919-1940)- Vilniaus krašto lietuvių teisių gynėjas*“ J.Marcinkevičius perskaitė pranešimą „*Danielius Alseika - Laikinojo Vilniaus Lietuvių Komiteto pirmininkas(1923-1928)*“.

Lietuvos mokslų akademijos dienose Panevėžyje pranešimą „*Skaitmeninimo projektai Lietuvos MA bibliotekos Rankraščių skyriuje*“ perskaitė R. Cicėnienė.

Tradiciniam moksliniam seminarui *Vaclovo Biržiškos skaitymai* buvo parengtas E. Stasiukaitienės pranešimas „*Vaclovo Biržiškos meniniai gebėjimai ir jų raiška*“.

Rygoje vykusioje VII Baltijos šalių restauratorių trienalėje „*Restauravimas: informacija- sugrąžinta, prarasta, išsaugota*“ E. Keršulytė skaitė pranešimą „*Vaško antspaudų technologiniai ir istoriniai bruožai, įtakojantys restauravimo procesą*“.

Kvalifikacijos kėlimas. Informacinių sistemų skyrius metų eigoje rengė seminarus ALEPH programos diegimo ir Lietuvos mokslininkų publikacijų duomenų bazės kūrimo problemoms spręsti.

Bibliotekai diegiant naują, šešioliktąją ALEPH programos versiją, bibliotekos darbuotojų mokymai vyko tiek bibliotekoje, tiek KTU Informatikos fakultete. PDB sudarymo naujovių Kaune mokėsi 12 bibliotekos darbuotojų, O ALEPH -16 pakitimus studijavo 34 darbuotojų grupė.

B. Railienė KTU Informacinių technologijų diegimo centro Bibliotekų programinės įrangos skyriuje 9 savaites mokėsi elektroninės leidybos vadybininkų mokymuose, jai suteikta e. leidybos vadybininko kvalifikacija.

Bibliotekoje praktiką atliko 11 Vilniaus Universiteto Komunikacijos fakulteto Bibliotekininkystės ir informacijos studijų krypties studentų, praktikai vadovavo mokslinė sekretorė L. Kairelienė.

Visuomenei naudingą darbą bibliotekoje 2005m. dirbo 15 Šiuolaikines mokyklos centro dvyliktokų.

VU Istorijos fakulteto doktorantūroje mokėsi Rankraščių skyriaus mokslinė bendradarbė G. Drungilienė.

Neakivaizdinėse VU Komunikacijos fakulteto bibliotekininkystės studijose mokėsi 4 bibliotekos darbuotojos.

Biblioteka buvo trijų sociologinių tyrimų objektu.

Restauravimo ir reprografijos darbai. Higienos ir restauravimo skyrius 2005 m. restauravo ir konservavo 39.220 sąl. lapų bibliotekoje saugomų dokumentų: rankraščių, pergamentų, knygų, žemėlapių, graviūrų ir kt.

Bibliotekos Leidybos skyrius įrišo 2.103 knygas, pagamino 2.963 fotoreprodukcijų, 68000 mikrofilmų kadru(iš jų 57.245 kadrai Vokietijos Osnabriuko universiteto bibliotekai), 73.673 kserokopijų, atspaudė 6.000 rotaprinto atspaudų, tęsė senosios periodikos skenavimo darbus.

Ūkinė veikla. Biblioteka, kiek leido finansinės išgalės, rūpinosi pastato avarinės būklės gerinimu. Buvo baigtas bibliotekos pagrindinių rūmų stogo remontas, o taip pat pateikta paraiška rūmų fasado remontui Vilniaus miesto savivaldybei ir gautas pažadas tokį remontą atlikti 2006 m.